

حق خروج

حسین شریعتمداری، مدیرمسئول روزنامه کیهان که یادداشتش با پیشنهاد خروج ایران از NPT بازتاب گسترده‌ای در رسانه‌های جهان داشت، در دفاع از پیشنهاد خود نوشت:دستاور ایران اسلامی از دو دهه چالش هسته‌ای (ابتدا با ترویکای اروپا و سپس با ۵+۱) چه بوده است؟! بعد از تصویب برجام و مطالعه متن آن نوشتیم «اسب زین کرده برود» - ترد نتیجه داد، هسته‌های رفت و تحریم‌ها ماند.» همان هنگام موج گسترده‌ای از هجوم به کیهان را شاهد بودیم. و… امروزه ما با ابتکار مجلس شورای اسلامی و تصویب «اقدام راهبردی برای لغو تحریم‌ها و صیانت از حقوق ملت ایران» چالش هسته‌ای تغییر مسیر داده و از انفعال بیرون آمده است. حریف بر ادامه مذاکرات وین تأکید دارد، ولی کماکان بر خواسته زور گویناه و غیرقانونی خود اصرار می‌ورزد و در این سوی ماجرا، لغو همه تحریم‌ها و راستی آزمایی آن از جانب ایران، شرط ادامه مذاکرات است. آنچه در این میان نباید نادیده گرفته شود، اینکه امریکا از تحریم‌ها به عنوان یک اهرم برای مقابله با ایران اسلامی بهره می‌گیرد و بدیهی است که حاضر به از دست دادن این اهرم فشار نیست، از این رو ادامه چالش هسته‌ای فقط اتلاف وقت و تحمیل هزینه گزاف به ملت و نظام است. فراز و نشیب‌های چالش بلندمدت هسته‌ای به وضوح نشان می‌دهد که آژانس- به قول ملای رومی- «بشر منجنون است» که هر گز به کوی لیلی نمی‌رود. ماده ۱۰ معاهده NPT راه را نشان داده است. بخوانید: «چنانچه هر یک از اعضای پیمان تشخیص بدهد که حوادث فوق‌العاده مربوط به این پیمان، منافع عالیه کشورش را به مخاطره انداخته است، این حق را خواهد داشت که در اِعمال حاکمیت ملی خود از پیمان خارج شود.»

همچنان بر نده عربستان است؟!‌

روزنامه شرق در گزارشی نوشت: عربستانی‌ها که به‌خوبی توانسته بودند از روابط سیاسی و ورزشی شان (بر خلاف مسئولان ورزش ایران) استفاده کنند، سرانجام میزبانی دو گروه از لیگ قهرمانان را به دست آوردند و فولاد و استقلال را به این کشور کشاندند. به همین سادگی، مسئولان ایرانی که پیش از آن از «چین می‌کنیم و چنان می‌کنیم» حرف می‌زدند، زیر بار این موضوع رفتند تا نشان دهند که به عربستان بگذرانند، آن‌هم بدون گرفتن تضمین لازم مبنی بر ورود عربستانی‌ها به ایران.

با وجود نشانه‌هایی مبنی بر اینکه ایرانی‌ها در این مورد فریب خورده و فقط حضور یک‌طرفه در عربستان را پذیرفته‌اند، ولی همچنان داخلوشی بی‌موردی وجود داشت که چون دو باشگاه ایرانی به عربستان سفر کرده‌اند، در نتیجه همه‌چیز «کل و بلبل» شده و قرار است تیم‌های عربستانی هم به ایران سفر می‌کنند… حتی کار به جایی رسید که فدراسیون فوتبال ایران هم به همتای سعودی‌اش نامه نوشت که بهتر است همه‌چیز به روال قبل برگردد و تیم‌های عربستانی هم به ایران سفر کنند، ولی یک «نه» معنادار پاسخ نمانی بود که فدراسیون فوتبال ایران برای فدراسیون فوتبال عربستان نوشت. این‌طور شد که شکست بزرگ سیاسی و ورزشی باش حال مسئولان ایرانی شد و استقلال مجدداً مجبور شد برای میزبانی از رقیب عربستانی یک کشور دیگر (امارات) را انتخاب کند.

حالا که به غیر از پرسپولیس تیم ایرانی دیگری در لیگ قهرمانان آسیا باقی نمانده، تازه‌ترین فرصت نصیب عربستانی‌ها شده تا قدرت مجددشان را رخ بکشند. آنها پیش از بر گزاری مرحله یک‌هشتم نهایی، موفق شده‌اند میزبانی منم‌ترکز مر مرحله نیمه‌نهایی و نهایی غرب آسیا و همچنین فینال اصلی این رقابت‌ها را به دست بیاورند. معنی‌اش می‌شود اینکه بعد از فولاد و استقلال، پرسپولیس هم باید به عربستان سفر کند تا در بازی‌های تک‌حذفی این مرحله حضور داشته باشد و اگرهم به فینال آسیا رسید، دوباره به عربستان سفر کند. بازنده این جریان هم پرسپولیس و فوتبال ایران است، تیمی که در چهار فصل گذشته لیگ قهرمانان، سه بار حضور در نیمه‌نهایی و دو بار رسیدن به فینال را تجربه کرده، حالا ۹۰۰ روزی می‌شود در آسیا آوارگی می‌کشد و حق میزبانی ندارد!

وقتی سوریه حامی ما بود

روزنامه وطن‌امروز در یادداشتی باطرح این سؤال منتقدان جمهوری اسلامی که «چرا سه سوریه رفیقیم اما سه افغانستان نه» به قدمت همکاری‌های دو جانبه ایران و سوریه اشاره کرده و نوشت: با پیروزی انقلاب اسلامی ایران و شکل‌گیری نظام اسلامی، رژیم‌های مرتجع و وابسته در منطقه خیلی زود به مخالف ت‌های این پدیده مبارک پرداختند و در میان کشورهای منطقه تنها کشوری که برخلاف سایرین به حمایت از ایران پرداخت، جمهوری عربی سوریه بود… میلیون‌ها دلار کمک‌های نقدی و غیرنقدی و حتی نیرو برای جنگ با ایران اعزام کردند و تنها کشور عربی منطقه نه تنها در تنها در جبهه حامیان صدام قرار نگرفت، بلکه با حمایت سیاسی و نظامی به کمک ایران اسلامی آمد، سوریه بود… در شرایطی که تحریم تسلیحاتی مشکلاتی برای رزمندگان ایران ایجاد می‌کرد، این سوریه بود که به نیابت از ما خریدهای تسلیحاتی انجام می‌داد. حمایت‌های سوریه از ایران به همین جا نیز ختم نشد و سوریه در شرایطی که سیاست‌های بازدارندگی ایران و حمایت از جبهه مقاومت در لبنان و فلسطین، نیاز به بر کردیو قابل اعتماد و مستمری داشت، به ایران اجازه داد از طریق سوریه به حمایت از جنبش‌های مقاومت در لبنان و فلسطین بپردازد؛ مسیری که اگر برای ایران فراهم نمی‌شد، قطعاً برای اجرای سیاست‌های منطقه‌ای ایران مشکلاتی ایجاد می‌کرد… تا اینکه با تحریک برخی عوامل خارجی، گروهی از معارضان در سوریه اقدام برای سرنگونی پیرزاد سرد را آغاز کردند و ایران اسلامی دو راه داشت، به رسم عزت و حکمت به نصرت یار دیرین خود و حفظ پایگاه منطقه‌ای بپردازد؛ یا برخلاف مسلک و مرام ایران و ایرانی متحد دیرینه خود را رها کند و این تنگ را در تاریخ به نام خود ثبت و فرصت دهد تا دشمنان این آب و خاک قدیمی برای نزدیک تر شدن به مرزهای غربی کشور بردارند و حلقه اتحاد منطقه‌ای مقاومت را از هم بگسندند. جریان تکفیری داعش توسط استیکبار جهانی با استفاده از لشکریانی فرامیتی به یاری معارضان آمدند، خون همه را از جزو دشان مباح برشمردند و با داعیه تشکیل دولت اسلامی، منطقه‌ای وسیع از شامات و عراق گرفته تا ایران و افغانستان را هدف گذاری کردند و منقله‌های به وسعت عراق و سوریه و لیبی و یمن و حتی افغانستان و بعضاً در سایر کشورها را چالوگاه خود قرار دادند و از مسلمان و مسیحی و ایزدی و هر که را در مسیر خود می‌دیدند از دم تیغ گذراندند و تا نزدیک‌های مرز ایران هم آمدند و بی آن می‌رفت که سرزمین مقدس جمهوری اسلامی را به قدمو نحس خود نحس کنند که شیر مردان این سرزمین به جلوداری سردار سرفراز حاج قاسم سلیمانی وارد میدان شدند.

شنبه ۲۷ شهریور ۱۴۰۰ | ۱۱ صفر ۱۴۴۳

سرویس سیاسی

گزارش یک مهدی پورصفا

چرا عضویت دائم در پیمان شانگهای خبر خوبی برای اقتصاد است

بازسازی اقتصاد ایران از مسیر پیوستن دوباره به جاده ابریشم

عضویت دائم ایران در پیمان شانگهای به عنوان یکی از مهم‌ترین سازمان‌های همکاری منطقه‌ای افق‌های جدیدی از توسعه روابط اقتصادی با همسایگان مختلف ایران و احمای دوباره جاده ابریشم فراهم می‌کند؛ مسیری که بسیاری از همسایگان ایران همچون پاکستان نیز آن را طی کرده‌اند؛ رویدادی که در صورت پیشرفت مطلوب آن می‌تواند ضربات ناشی از تحریم اقتصادی در طول ۱۰سال گذشته را تا حدودی جبران کند و به تحقق وعده دولت سیزدهم برای بازسازی اقتصاد کشور و بهبود معیشت مردم جامعه عمل بپوشاند.
مرزهای شرقی ایران صدها سال محل آمد و شد بزرگ‌ترین کاروان‌های تجاری دنیا در مسیر جاده ابریشم بوده است. نشانه‌های این رونق را می‌توان در کاروانسراهای قدیمی و بقایای به جامانده از جاده باستانی در شرق ایران دید. شاید نزدیک ۱۰۰سال باشد که از آن رونق تاریخی خبری نیست. جنگ‌ها و نبردهای مداوم در کشورهای همسایه ایران در شرق، بسته بودن مرزها و اختلافات سیاسی آن رونق قدیمی را به کنادی کشانده بود، با این حال تحولات سال‌های اخیر و به خصوص ایجاد نهادهای مختلف همکاری‌های منطقه‌ای، امید را برای باز گشت روزهای خوش گذشته در این مسیر فراهم کرده است. اهمیت این مسئله زمانی بیشتر می‌شود که بدانیم ایران همچون زمان رونق جاده ابریشم هنوز بر سر چهارراه مبادلات تاریخی ایستاده و بسیاری از کشورها به دنبال استفاده از این موقعیت تاریخی ایران هستند.

■ **از امنیت مرزی تا همکاری اقتصادی**

زمانی که اتحاد جماهیر شوروی در سال ۱۹۹۱ از هم پاشید و جمهوری‌های جدیدی در منطقه ایجاد شد، سازمان شانگهای به عنوان یک نهاد همکاری منطقه‌ای برای توسعه و آبادانی این کشورها تحت عنوان «شانگهای ۵» سال ۱۹۹۶ تشکیل شد. ابتدا اساس این سازمان همکاری امنیتی به منظور حفظ و ثبات مرزها و همچنین همکاری برای مقابله با تهدیداتی

همچون قاچاق مواد مخدر و مقابله با تروریسم بود اما به تدریج دامنه آن به سمت همکاری‌های اقتصادی چندجانبه نیز کشیده شد. در ادامه نیز در سال ۲۰۰۱ با پیشنهاد رئیس‌جمهور چین نام سازمان «شانگهای ۵» به سازمان همکاری شانگهای تغییر کرد.

هم‌اکنون با گذشت نزدیک ۲۰سال از تشکیل این سازمان ماهیت فعالیت‌های آن از همکاری‌های امنیتی صرف به همکاری‌های چندجانبه برای گسترش فعالیت‌های اقتصادی دولت سیزدهم برای ابریشم تغییر کرده است. همچنین تعداد اعضای این سازمان نیز افزایش یافته و با ملحق شدن کشورهایی همچون هند و پاکستان به آن، پیمان شانگهای ۱۰درصدمجمیت و ۲۵درصد تولیدناخالص ملی جهان را دربرمی‌گیرد. با درک همین نکته بود که از دهه اول قرن ۲۱ اعضای سازمان شانگهای به تدریج شروع به توسعه همکاری‌های اقتصادی و نهادسازی در این باره کردند. تا جیکستان و ازبکستان نیز در حال اجراست، روسیه و چین هم در همین چارچوب همکاری‌های بزرگی را آغاز کرده‌اند که قرار است به اتحاد کامل اقتصاد دو کشور بینجامد.

چین در پس این طرح، اهداف بلندمدت خود را دنبال می‌کند. نکته جالب توجه این است که تاریخ اجرای هدف این پروژه برای سال ۲۰۴۹ هم‌زمان با صدمین سالگرد استقرار جمهوری خلق چین، یک صد و پنجاهمین سالگرد تأسیس این کشورها و همچنین آغاز قرن بیستم است و در سال ۲۰۱۹ به پیش از هزار و ۲۰۰میلیارد دلار رسید که رشد حدود ۱۰درصدی آن نشان می‌دهد. دامنه این طرح آنچنان گسترده است که علاوه بر کشورهای آسیایی حتی کشورهای اروپایی نیز به دنبال مشارکت با آن هستند، به عنوان مثال کشورهای همچون لهستان و جمهوری چک که اتفاقاً روابط بسیار نزدیکی با امریکا نیز دارند، در حال اجرای پروژه‌های مشترک با چین همچون راه‌آهن سریع‌السیر هستند. کشوری مانند ایتالیا که به عنوان یک عضو ناتو همکاری نزدیکی با امریکا دارد نیز مدیریت برخی بنادر خود را به شرکت‌های چینی واگذار کرده است. این هم به عنوان یکی از قدیمی‌ترین کشورهای عضو جاده ابریشم می‌تواند نقش مهمی در این مسیر ایفا کند و خوشبختانه قدم‌های مؤثری در این باره برداشته شده است که یکی از نمونه‌های آن امضای تفاهنامه ۱۰ساله همکاری بین ایران و چین است.

برنامه ۲۵ساله همکاری‌های مشترک، توافقیانه راهبردی میان ایران و چین است که بر اساس آن قرار است شرکت‌های چینی در صنایع نفت، گاز، پتروشیمی، زیرساخت حمل و نقل و کشاورزی سرمایه‌گذاری وسیعی انجام دهند. همچنین این توافق شامل همکاری نظامی، تسلیحاتی و اطلاعاتی میان دو کشور نیز می‌شود؛ موضوعی که شاید بیش از زمینه‌های اقتصادی منجر به بی‌اثر شدن تحریم‌های امریکا شود. هنوز ابهامی این قرارداد اعلام نشده است اما برخی گمانه‌زنی‌ها از سرمایه‌گذاری ۴۵۰میلیارد دلاری چینی‌ها در صنایع مختلف ایران در این قرارداد ۲۵ساله حکایت دارد.

بر اساس اسناد بالادستی چینی‌ها در این حوزه از شش کردیدر اصل طرح «یک جاده- یک کمربند» سه کردیدر به صورت بالقوه امکان‌گذر از ایران را دارد و همین مسئله نشان می‌دهد تا چه اندازه جایگاه ایران در مسیر تجاری مهم است.

حالا با امضای این تفاهنامه و عضویت رسمی ایران در پیمان شانگهای می‌تواند فرصت‌های اقتصادی بالقوه برای ایران را آشکار کند، آن هم در شرایطی که تحریم‌ها فشار زایدالوصفی بر ایران وارد کرده است.

■ **بازسازی اقتصادی ایران**

با نگاه به همکاری‌های منطقه‌ای

حضور ایران در پیمان شانگهای فرصت‌های جدیدی برای ایران فراهم کرده است که افق‌های تازه‌ای را به خصوص در امتداد جاده ابریشم فراهم می‌کند. ایران سال‌هاست تحت فشار تحریمی ناچارمردانه‌ای به دلیل نگاه سیاسی به پرندۀ هسته‌ای قرار دارد و متأسفانه در این میان بدعهدی امریکا و غرب با وجود حسن‌نیت ایران در برجام جلوی برداشتن تحریم‌ها را گرفته است. ایران به عنوان گالوگاهی قزاقستان، تاجیکستان و ازبکستان نیز در حال اجراست، روسیه و چین هم در همین چارچوب همکاری‌های بزرگی را آغاز کرده‌اند که قرار است به اتحاد کامل اقتصاد دو کشور بینجامد. چینی در پس این طرح، اهداف بلندمدت خود را دنبال می‌کند. نکته جالب توجه این است که تاریخ اجرای هدف این پروژه برای سال ۲۰۴۹ هم‌زمان با صدمین سالگرد استقرار جمهوری خلق چین، یک صد و پنجاهمین سالگرد تأسیس این کشورها و همچنین آغاز قرن بیستم است و در سال ۲۰۱۹ به پیش از هزار و ۲۰۰میلیارد دلار رسید که رشد حدود ۱۰درصدی آن نشان می‌دهد. دامنه این طرح آنچنان گسترده است که علاوه بر کشورهای آسیایی حتی کشورهای اروپایی نیز به دنبال مشارکت با آن هستند، به عنوان مثال کشورهای همچون لهستان و جمهوری چک که اتفاقاً روابط بسیار نزدیکی با امریکا نیز دارند، در حال اجرای پروژه‌های مشترک با چین همچون راه‌آهن سریع‌السیر هستند. کشوری مانند ایتالیا که به عنوان یک عضو ناتو همکاری نزدیکی با امریکا دارد نیز مدیریت برخی بنادر خود را به شرکت‌های چینی واگذار کرده است. این هم به عنوان یکی از قدیمی‌ترین کشورهای عضو جاده ابریشم می‌تواند نقش مهمی در این مسیر ایفا کند و خوشبختانه قدم‌های مؤثری در این باره برداشته شده است که یکی از نمونه‌های آن امضای تفاهنامه ۱۰ساله همکاری بین ایران و چین است.

مشارکت داشته باشد.
از مزیت‌های دیگر این همکاری فراهم آمدن استفاده ایران از ارزهای محلی از جمله یوان در همکاری‌های اقتصادی است که تا حدود زیادی نقش تحریم‌های امریکاعلیه ایران دربارۀ مزایده‌های استفاده از تراکتش‌های دلاری برای تسویه مبادلات بانکی را خنثی می‌کند، کما اینکه ایران سال‌ها به مذاکرات هسته‌ای اشتغال می‌کنند و پس از آن به مذاکرات هسته‌ای می‌پردازند. این موضوع را باید همچو گامی به پهناختن تحریم‌های اولیه چین علیه اسرائیل را قبول نکرد؛ از این رو در صورت استفاده از این ظرفیت می‌توان امیدوار بود که خسارات وارد شده به کشور در طول ۱۰سال گذشته به دلیل تحریم‌های اقتصادی در طرف رفع شود.

امیر کاظمی

روایت سقوط

کشتی به نزدیکی سواحل بمبئی رسیده. شاه، خرسند و در انتظار رسیدن به هندوستان است. فرستاده بریتانیا خود را به کشتی می‌رساند. «سر کلارمونت اسکرین» دیپلمات کهنه‌کار انگلیسی، دستور جدید انگلیسی‌ها را ابلاغ و اجرا می‌کند. دستور این است، مقصد باید جزیره موریس باشد. رضاشاه فرو می‌ریزد، او دیگر حتی رضاخان هم نیست. ساعت ۴:۴۵ بامداد اولین روز سپتامبر ۱۹۳۹، مصادف با ۹ شهریور ۱۳۱۸، ماجراجویی هیتلر با حمله به لهستان شروع می‌شود. دو روز بعد فرانسه و انگلستان به آلمان اعلان جنگ می‌کنند و بدین‌سان، جنگ جهانی دوم آغاز می‌شود. متحدان، جنگ را به سرعت به پیش می‌برند، شهر به شهر، اروپا را فتح می‌کنند. هیتلر سرمست از تسخیر بخش عمده اروپا، حالا به تصاحب شوروی می‌اندیشد. روز ۲۲ژوئن ۱۹۴۱، ۴میلیون سرباز آلمانی با همراهی ۳۰هنگ زره‌پوش، به سمت شوروی حمله‌ور می‌شوند. از آنجا که ارتش شوروی توان مقابله با موج سنگین آلمان‌ها را ندارد، استالین از چرچیل نخست‌وزیر وقت بریتانیا تقاضای کمک می‌کند. در ادامه، اتحاد بزرگ میان انگلستان، شوروی و امریکا با هدف مقابله با جناح متحدان شکل می‌گیرد. اولین اقدام کمک‌رسانی به شوروی برای مقابله با آلمان است. از میان راه‌های پیشنهاد شده برای ارسال تجهیزات نظامی و لجستیکی به شوروی، راه خلیج فارس -حلفا که از ایران می‌گذرد، به دلیل وجود راه‌آهن و امنیت بهتر انتخاب می‌شود.

اما در ایران، تنها پنج روز بعد از حمله آلمان به لهستان، دولت رسماً اعلام بی‌طرفی می‌کند. این در حالی است که حکومت رضاخان از چند سال قبل، مرادوات سیاسی و تجاری خود را با شوروی و انگلستان کاهش داده تا آلمان‌ها، شریک اصلی اقتصادی ایران باشند، همچنین روند جنگ و تبلیغات پررنامه نازی‌ها نیز به گونه‌ای است که دولت هیتلر، آلمان‌ها را پیروز جنگ قلمداد می‌کند، لذا به رغم اعلام بی‌طرفی، سیاست ایران در چارچوب منافع آلمان‌ها و به ضرر جناح متفقین تفسیر می‌شود.

از طرف دیگر حضور پرشمار کارشناسان نظامی، سیاسی و اقتصادی آلمان در ایران، نگرانی زایدالوصفی را برای شوروی و انگلستان ایجاد می‌کند. شوروی امنیت مرزهای جنوبی‌اش را در خطر می‌بیند و انگلستان نیز نگران منابع نفتی که سال‌ها برای تصاحب آن زحمت کشیده، است. از این رو سفرا شوروی و انگلستان در تهران ضمن تسلیم یادداشت مشترکی به وزارت امور خارجه، از ایران درخواست می‌کنند تا آلمان‌ها را از کشور اخراج کند. این پیشنهاد با مخالفت شاه مواجه می‌شود، چراکه او آلمان‌ها را پیروز جنگ می‌داند و نمی‌خواهد که با هیتلر خصومت پیدا کند. تلاش‌های «اروین اتل» سفیر آلمان در تهران و البته پیام مستقیمی که هیتلر برای رضاشاه فرستاده بود، در جهت اطمینان بخشیدن به رضاشاه در پیروزی آلمان‌ها، بسیار مؤثر واقع می‌شود. روسیه و انگلستان مذاکرات دوستانه با دولت ایران ادامه می‌دهند، هدف آنها کوتاه کردن دست آلمان‌ها از تهران و هم‌تراز آن، کسب اجازه از دولت ایران برای انتقال نیرو و تجهیزات لازم در ایاد، نگرانی زایدالوصفی را برای شوروی و انگلستان ایجاد می‌کند.

می‌کند اما این موضوع نمی‌تواند خیلی ادامه پیدا کند، فشارها افزایش می‌یابد. همچنین نسبت به شاه کاملاً بدبین شده‌اند، لذا در مرداد ۱۳۲۰ برای اثبات حسن نیت شاه، در خواست اخراج ۶۰۶کارشناس آلمانی حاضر در ایران را مطرح می‌کنند. شاه اجازه‌ای می‌پذیرد و کارشناسان آلمانی را با خانواده‌هایشان از مرز ترکیه خارج می‌کند. حالانویت خواسته اصلی است، یعنی واگذاری راه‌آهن آلمان‌هاست. آنها حتی حاضر به پرداخت کرایه پرداخت خواهند کرد و نه خسارت. رضاشاه باز هم مخالفت می‌کند، اما متفقین می‌گویند که با تصمیم خود اگر تها می‌آن را اجرا خواهیم کرد. شاه در عجز کامل فرو می‌رود، این نتیجه سیاست‌های غلط خود است.

سوم شهریور ۱۳۲۰، پنجشنبه ۱۲تیر، به قصد اشغال ایران حمله را آغاز می‌کنند. ارتش شاه که بخش عمده‌ای از بودجه کشور به آن اختصاص پیدا می‌کرد و نقطه قوت رضاشاه محسوب می‌شد، مقاومت قابل توجهی از خود نشان نمی‌دهد و دومینوار عقب‌نشینی می‌کند. مردم هم که در لوشی خود ارتش دیکتاتری حاکم ندارند، تلاش خاصی در جهت حفظ حکومت رضاشاه نمی‌کنند. دو روز بعد، رضاشاه، محمدعلی فروغی را به نخست‌وزیری انتخاب می‌کند تاوضاع را سامان دهد. فروغی قبلاً دو دوره نخست‌وزیر رضاشاه بوده؛ یکی بعد از اعلان پادشاهی رضاشاه توسط مجلس و دیگری در حفاصل سال‌های ۱۳۱۲ تا ۱۳۱۴ که نهایتاً توسط رضاخان عزل شده بود. اما الا آن تنها گزینۀ مطلوب رضاشاه و البته مورد اعتماد دولت انگلستان است. نهایتاً در ششم شهریورماه به پیشنهاد فروغی و به دستور رضاشاه، ارتش کاملاً تسلیم می‌شود. از مذاکرات تاشان انگلستان و شوروی نیز نتیجه‌ای حاصل نمی‌شود، بنابراین قوای متفقین در روز ۲۵ شهریور ۱۳۲۰ به سمت تهران حرکت می‌کنند. شاه استعفا می‌کند و به مقصد خروج از کشور به سمت اصفهان راهی می‌شود، روز بعد با تدابیر امنیتی ویژه و در حالی که تهران توسط قوای متفقین اشغال شده است و البته با هماهنگی دربار انگلستان، محمدرضا در مجلس سوگند یاد می‌کند. به این ترتیب رضاشاه که با کودتای انگلیسی ۱۲۹۹ به قدرت رسیده بود، حال به خواست انگلستان استعفا می‌کند و پسرش نیز به ازادۀ همین عامل خارجی به قدرت می‌رسد. رضاشاه به همراه خانواده‌اش از اصفهان به کرمان و سپس به بندرعباس می‌رود. طبق توافق قبلی با انگلیسی‌ها، کشتی به سمت هندوستان در حرکت است. در آن‌بهای نزدیک بمبئی، «سر کلارمونت اسکرین» خود را به کشتی می‌رساند؛ دستور انگلیسی‌ها را مبنی بر تغییر مقصد به جزیره موریس در شرق ماگاسکار اجرا می‌کند. رضاشاه دیگر چنان شکسته شده است که جز اندوه و خشم درونی چاره دیگری ندارد. ذمی نمی‌پاید که گرمای «موریس» او را بیمار می‌کند. تصمیم بر این می‌شود که او را به «وربان» و از آنجا به «وهانسبورگ» در آفریقای جنوبی منتقل کنند. این آخرین مقصد شاه سابق است. سرانجام رضاخان در روز چهارم مرداد ۱۳۲۲ در حالی که سه سال آخر عمرش را در تبعید سپری کرده بود، در گذشت. دقیقاً در همین ایام، مردم ایران نیز در سخت‌ترین شرایط ناشی از سیاست‌های غلط فرهنگی، اجتماعی و همچنین استراتژی نظامی اشتباه او که به اشغال کشور منتهی شد، در فقر، فقر، فقر و عقب‌افتادگی روزگار سپری می‌کردند.

گزیده‌های خیر

فروزنده:

حل مشکلات وابسته به «برجام» نیست

کارشناس مسائل سیاسی اظهار کرد: عملکرد دولت مردمی در این یک ماه نشان داد مشکلات بدون اینکه به برجام و توافق وابسته باشند، قابل حل است و یک مدیریت قوی می‌تواند در صدد زبای از مشکلات را بر طرف کند. لطف‌الله فروزنده، کارشناس مسائل سیاسی در گفت‌وگو با مهر، دربارهٔ ایجاد موج مطالبه‌گری نسبت به وعده‌های سیدرابهم رئیس‌ی توسط اصلاح‌طلبان و تردیدافکنی آنها در مردم مبنی بر عدم تحقق شعارهای دولت سیزدهم، گفت: تقریباً همه مردم این موضوع را از تمام وجود احساس کردند که عملکرد هشت ساله اصلاح‌طلبان در دولت حسن روحانی قابل قبول ایجاد مشکلات عدیده‌ای را برای جامعه ایجاد کرد. فروزنده با بیان اینکه مردم توقع دارند شرایط بهبود پیدا کند، تأکید کرد: عملکرد یک ماه رئیس‌نشان داد مشکلات بدون اینکه وابستگی به «برجام» داشته باشد و وصل به توافق باشد، قابل حل است و یک مدیریت قوی و خوب می‌تواند در صدد زبای از این مشکلات را برطرف کند، بنابراین آن چیزی که امروز باید به آن بپردازیم کمک به دولت است. نباید بگذاریم گروهی از اصلاح‌طلبانی که غرض‌ورزی دارند، حاشیه‌سازی و دولت را درگیر مسائل فرعی کنند.